

**UCHWAŁA NR 813/XLVII/2022
RADY MIASTA PŁOCKA**

z dnia 27 października 2022 r.

w sprawie przyjęcia "Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na terenie Miasta Płocka na lata 2022 - 2024".

Na podstawie art. 12 pkt 11, w związku z art. 91 i art. 92 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1526) i art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 447, ze zm. Dz. U. z 2022 r. poz. 1700) uchwała się co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji „Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na terenie miasta Płocka na lata 2022 - 2024” w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Prezydentowi Miasta Płocka.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Miasta
Płocka

Artur Jaroszewski

Załącznik
do Uchwały Nr 813/XLVII/2022 Rady Miasta Płocka
z dnia 27 października 2022 r.

**POWIATOWY PROGRAM ROZWOJU PIECZY ZASTĘPCZEJ
NA TERENIE MIASTA PŁOCKA
NA LATA 2022 – 2024**

PŁOCK, 2022 ROK

Wstęp

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej na terenie miasta Płocka na lata 2022 – 2024 jest kontynuacją Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na terenie miasta Płocka na lata 2019-2021 przyjętego Uchwałą nr 157/VIII/2019 Rady Miasta Płocka z dnia 30 maja 2019 roku.

Niezmienione pozostają cele przedstawione w zatwierdzonym dokumencie. Nadrzędnym wyznacznikiem skuteczności działań pozostaje utworzenie zastępczych środowisk rodzinnych dla dzieci pozbawionych opieki rodzicielskiej.

Powiatowy Program Rozwoju Pieczy Zastępczej wyznaczający ramy działania na okres 3 lat wymaga opisu zadań wszystkich instytucji tworzących system pieczy zastępczej na terenie miasta Płocka. Wyznaczone cele muszą być spójne i dzięki temu pomocne w synchronizacji działań na rzecz dzieci wychowywanych poza rodziną. Dobrze zaplanowany program nie krępuje inwencji twórczej pracowników, ale jednocześnie utrzymuje w ich świadomości hierarchię realizowanych zadań.

Specyfika działań z zakresu organizacji pieczy zastępczej polega, między innymi, na podejmowaniu interwencji w sytuacjach nagłych i nieprzewidywalnych. Dlatego program nie może narzucać procedur usztywnionych i schematycznych. Trzeba znajdować mądrą równowagę między długofalową pomocą i wsparciem, a doraźnym działaniem w przypadku dramatu lub kryzysu. Oba sposoby działania wymagają od pracowników wysokiego profesjonalizmu i szczególnych predyspozycji osobowościowych, tzn. empatii i wrażliwości emocjonalnej, a jednocześnie dużej odporności na stres.

Osoby zwracające się do instytucji o pomoc najczęściej funkcjonują w trudnych warunkach życiowych, nierzadko godzi to w ich poczucie wartości i odbiera pewność siebie. Program został skonstruowany tak, aby udzielenie pomocy było traktowane jako naturalne wsparcie, które nie świadczy o degradacji klienta, ale pozwala mu odbudować przekonanie o własnych możliwościach samodzielnego funkcjonowania.

1. Podstawa prawna tworzenia i wdrażania programu rozwoju pieczy zastępczej

Obowiązek tworzenia i wdrażania programów na rzecz rozwoju pieczy zastępczej nałożony został na samorząd powiatowy ustawą z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t. j. Dz. U. z 2022 r. poz. 447 ze zmianami), zwanej dalej „ustawą”. Zgodnie z art. 180 pkt 1 ww. ustawy do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja 3 – letnich powiatowych programów rozwoju pieczy zastępczej zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych zawodowych. Ponieważ niezwykle istotny jest skoordynowany i systematyczny rozwój pieczy zastępczej, konieczne jest określenie limitów nowo powstających rodzinnych form pieczy zastępczej.

2. System pieczy zastępczej

System pieczy zastępczej to zespół osób, instytucji i działań mających na celu zapewnienie czasowej opieki i wychowania dzieciom w przypadkach niemożności sprawowania opieki i wychowania przez rodziców. Jednostkami organizacyjnymi wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej są jednostki organizacyjne jednostek samorządu terytorialnego wykonujące zadania w zakresie wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, placówki wsparcia dziennego, organizatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, placówki opiekuńczo-wychowawcze, regionalne placówki opiekuńczo-terapeutyczne, interwencyjne ośrodki preadopcyjne, ośrodki adopcyjne oraz podmioty, którym zlecono realizację zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej.

Obowiązujące przepisy prawne przewidują rozwiązania pozwalające na umieszczenie poza rodziną dziecka wymagającego szczególnej pomocy. Działania w tym kierunku można uruchomić na podstawie postanowienia Sądu Rejonowego Wydziału Rodzinnego i Nietletnich, który decyduje o umieszczeniu dziecka w rodzinie zastępczej albo w placówce opiekuńczo-wychowawczej.

W ocenie pracowników pomocy społecznej konieczność umieszczenia dziecka poza rodziną wynika z patologii środowiska, w której żyje dziecko. Choroba alkoholowa, pijaństwo rodziców, jest najczęściej występującą przyczyną, a następnie dysfunkcje rodziny takie jak: przemoc, dezorganizacja życia rodzinnego, niewydolność w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej. Zdarza się też, że przyczyną umieszczenia w placówce lub rodzinie zastępczej jest podejrzenie wykorzystywania seksualnego dzieci lub ubóstwo, które należy uznać za przyczynę współtowarzyszącą większości problemów rodziny, powodujących jej opuszczenie przez dziecko. Ubóstwo jest powiązane z długotrwałym bezrobociem obojga rodziców, uzależnieniami oraz niewydolnością wychowawczą. Zdarza się coraz częściej, że w pieczy zastępczej umieszcza się dzieci, których rodzice ze względu na stan zdrowia (często choroba psychiczna) nie mogą osobiście sprawować opieki nad dzieckiem.

Pieczą zastępczą sprawowaną jest w formie rodzinnej i instytucjonalnej.

Do głównych form rodzinnej pieczy zastępczej należą:

- rodzina zastępcza: spokrewniona, niezawodowa i zawodowa, w tym również zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna;
- rodzinny dom dziecka.

Rodzinę zastępczą spokrewnioną tworzą małżonkowie lub osoba będąca wstępny (dziadkami) lub rodzeństwem dziecka. Natomiast rodzinę zastępczą zawodową lub rodzinę zastępczą niezawodową tworzą małżonkowie lub osoba nie pozostająca w związku małżeńskim nie będąca wstępny lub rodzeństwem dzieci.

Natomiast instytucjonalna piecza zastępcza sprawowana jest w formie:

- placówki opiekuńczo - wychowawczej (typu interwencyjnego, socjalizacyjnego, specjalistyczno-terapeutycznego, rodzinnego);
- regionalnej placówki opiekuńczo-terapeutycznej;
- interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego,

3. Opis systemu pieczy zastępczej na terenie Płocka funkcjonującego w latach 2019 - 2021

Rodzinna piecza zastępcza

3.1. Rodziny zastępcze

Tabela nr 1. Liczba rodzin zastępczych i dzieci w nich przebywających w latach 2019 – 2021

Rodzaj rodziny zastępczej	2019 rok		2020 rok		2021 rok	
	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci	Liczba rodzin	Liczba dzieci
Rodzina zastępcza spokrewniona	81	108	78	108	81	115
Rodzina zastępcza niezawodowa	28	41	26	34	25	36
Rodzina zastępcza zawodowa	4	15	4	13	4	17
Rodzina zastępcza zawodowa specjalistyczna	1	3	1	3	1	3
Rodzina zastępcza zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego	3	10	3	6	3	17
Rodzinny Dom Dziecka	3	23	3	25	5	38
Razem liczba rodzin zastępczych i dzieci w nich przebywających	120	200	115	189	119	226

W latach 2019-2021 rodziny zastępcze spokrewnione stanowią największą grupę. Większość rodzin niezawodowych stanowią dalsi krewni dziecka, choć do Ośrodka Rodzinnej Pieczy Zastępczej zgłaszają się osoby obce z zamiarem stanowienia rodzin zastępczych niezawodowych.

W wyniku podejmowanych działań przez Ośrodek Rodzinnej Pieczy Zastępczej pozyskiwano, kwalifikowano i szkolono kandydatów do różnych form rodzinnej pieczy zastępczej.

W 2019 roku zdiagnozowano i przeszkolono 5 osób do stanowienia rodzin zastępczych niezawodowych, 2 osoby do roli rodzin zastępczych niezawodowych, zawodowych i prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz 2 osoby do funkcji rodzin zastępczych niezawodowych, zawodowych, zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego.

W 2020 roku zdiagnozowano i przeszkolono 8 osób do stanowienia rodzin zastępczych niezawodowych, W 2021 roku zdiagnozowano i przeszkolono 6 osób do stanowienia rodzin zastępczych niezawodowych, 3 osoby do prowadzenia rodzinnego domu dziecka, 2 osoby do stanowienia rodziny zastępczej zawodowej/prowadzenia RDD. Ponadto rozszerzono kwalifikację 1 rodzinie zastępczej zawodowej do prowadzenia RDD. Dzięki temu, w rodzinach zastępczych zostały umieszczone dzieci z innych form pieczy zastępczej. Nadal jednak istnieje zapotrzebowanie na tworzenie rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka dla dzieci przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Za duży sukces należy uznać utworzenie w sierpniu 2019 roku rodzinnego domu dziecka jako formy rodzinnej w miejsce placówki rodzinnej - Rodzinnego Dom Dziecka Nr 3 przy ul. Kalinowej 80 oraz utworzenie w czerwcu i lipcu 2021 roku dwóch rodzinnych domów dziecka.

3.2. Przyczyny umieszczenia w rodzinach zastępczych

Tabela nr 2. Liczba dzieci, które zostały umieszczone w rodzinach zastępczych w latach 2019 -2021, według przyczyn umieszczenia w rodzinie zastępczej

Przyczyny umieszczenia w rodzinie zastępczej	Rodzina zastępcza spokrewniona			Rodzina zastępcza niezawodowa			Rodzina zastępcza zawodowa			Rodzina zastępcza zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego			Rodzina zastępcza zawodowa specjalistyczna			Rodzinny dom dziecka		
	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021
sieroctwo	2	4	4	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
półsieroctwo	8	6	6	5	4	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
uzależnienia rodziców od alkoholu	63	59	62	25	17	18	10	9	9	3	5	7	2	2	2	1	1	1
przemoc w rodzinie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	5	9	7	2	2	5	0	0	0	3	0	6	0	0	0	2	1	1
niepełnosprawność co najmniej jednego z rodziców	2	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

długotrwała lub ciężka choroba co najmniej jednego z rodziców	4	4	4	2	2	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
ubóstwo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
bezrobocie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
nieodpowiednie warunki mieszkaniowe	2	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
pobyt za granicą co najmniej jednego z rodziców	5	4	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
dzieci cudzoziemców	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
małoletnie matki	3	3	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Razem liczba dzieci, które zostały umieszczone w rodzinie zastępczej	94	92	91	36	26	28	10	9	9	7	5	13	2	2	2	3	2	2

3.3. Przyczyny opuszczenia rodzin zastępczych

Tabela nr 3. Liczba dzieci, które opuściły rodzinę zastępczą w latach 2019 – 2021, według przyczyn opuszczenia rodziny zastępczej

Przyczyny opuszczenia w rodzinie zastępczej	Rodzina zastępcza spokrewniona			Rodzina zastępcza niezawodowa			Rodzina zastępcza zawodowa			Rodzina zastępcza zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego			Rodzina zastępcza specjalistyczna			Rodzinny dom dziecka		
	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021
powrót do rodziny naturalnej	4	1	0	0	0	1	0	1	1	0	4	3	0	0	0	0	0	0
adopcja	0	0	0	0	0	1	0	1	0	1	0	2	0	0	0	1	0	0
umieszczenie w rodzinnej pieczy zastępczej	1	0	0	1	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
umieszczenie w instytucjonalnej pieczy zastępczej	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4
usamodzielnienie (założyły własne gospodarstwo domowe)	6	9	3	3	8	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
Razem liczba dzieci, które opuściły rodzinę zastępczą	11	11	3	4	8	5	0	2	1	1	5	5	0	0	0	2	0	5

3.4. Pomoc świadczona dla osób prowadzących rodzinną pieczę zastępczą

Rodzinie zastępczej oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka do 31 maja 2022 roku przysługiwały świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania każdego umieszczonego dziecka w wysokości nie niższej niż:

- 746 zł miesięcznie – w przypadku rodziny zastępczej spokrewnionej;
- 1131 zł miesięcznie - w przypadku rodziny zastępczej niezawodowej, zawodowej lub rodzinnego domu dziecka.

Rodzinie zastępczej oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka do 31 maja 2022 roku przysługiwał dodatek nie niższy niż 227 zł miesięcznie na pokrycie zwiększonych kosztów utrzymania dziecka:

- legitymującego się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności;
- umieszczonego na podstawie ustawy z dnia 26 października 1982 roku o postępowaniu w sprawach nieletnich.

Zgodnie z obwieszczeniem Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 28 lutego 2022 roku w sprawie wysokości kwot świadczeń przysługujących rodzinie zastępczej i prowadzącemu rodzinny dom dziecka (M.P. z 2022 r. poz. 292), od 1 czerwca 2022 roku rodzinie zastępczej oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka przysługuje świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania każdego umieszczonego dziecka w wysokości nie niższej niż:

- 785 zł – w przypadku rodziny spokrewnionej;
- 1189 zł – w przypadku rodziny zastępczej niezawodowej, zawodowej lub rodzinnego domu dziecka.

Rodzinie zastępczej oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka od 1 czerwca 2022 roku przysługuje dodatek nie niższy niż 239 zł miesięcznie na pokrycie zwiększonych kosztów utrzymania dziecka:

- legitymującego się orzeczeniem o niepełnosprawności lub orzeczeniem o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności;
- umieszczonego na podstawie ustawy z dnia 26 października 1982 roku o postępowaniu w sprawach nieletnich.

Ponadto, rodzinie zastępczej oraz prowadzącemu rodzinny dom dziecka można przyznać:

- dofinansowanie do wypoczynku poza miejscem zamieszkania dziecka;
- świadczenie na pokrycie niezbędnych kosztów związanych z potrzebami przyjmowanego dziecka - jednorazowo;
- świadczenie na pokrycie kosztów związanych z wystąpieniem zdarzenia losowego lub innych zdarzeń mających wpływ na jakość sprawowanej opieki jednorazowo lub okresowo;
- dofinansowanie na utrzymanie lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnym;
- świadczenie na pokrycie kosztów związanych z przeprowadzeniem niezbędnego remontu lokalu mieszkalnego w budynku wielorodzinnym lub domu jednorodzinnym;
- konieczność zatrudnienia osoby do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich w rodzinach zastępczych zawodowych, niezawodowych i rodzinnych domach dziecka.

Rodziny zastępcze zawodowe otrzymują wynagrodzenie nie niższe niż 3 454 zł brutto miesięcznie. W przypadku umieszczenia w rodzinie zawodowej zastępczej więcej niż 3 dzieci, wynagrodzenie jest podnoszone o dodatkowe 300 zł brutto za każde kolejne przyjęte dziecko do rodziny, powyżej trzeciego.

Tabela nr 4. Wydatki budżetu miasta Płocka poniesione na rodziny zastępcze w latach 2019-2021

Lata	Wydatkowana kwota (wynagrodzenia i świadczenia) w zł
2019	2.833.467,56
2020	3.158.414,14
2021	4.212.270,49
Łącznie	10.204.152,19

3.5. Pomoc dla usamodzielnianych pełnoletnich wychowanków rodzin zastępczych

Priorytetem w odniesieniu do usamodzielnianych wychowanków jest podejmowanie wszelkich kroków zmierzających do ich życiowego usamodzielnienia i integracji ze środowiskiem.

Formy udzielanego wsparcia to:

- praca socjalna,
- pomoc pieniężna z tytułu kontynuowania nauki,
- pomoc na usamodzielnienie,
- pomoc na zagospodarowanie,
- pomoc w podjęciu zatrudnienia oraz w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych.

W 2019 roku wychowankom, którzy opuścili rodziny zastępcze udzielono pomocy w następującej formie:

- zasiłku z tytułu kontynuowania nauki – 42 osobom,
- zasiłku na usamodzielnienie – 12 osobom,
- zasiłku na zagospodarowanie – 8 osobom,
- wyłącznie w postaci pracy socjalnej – 4 osobom.

W 2020 roku wychowankom, którzy opuścili rodziny zastępcze udzielono pomocy w następującej formie:

- zasiłku z tytułu kontynuowania nauki – 34 osobom,
- zasiłku na usamodzielnienie – 8 osobom,
- zasiłku na zagospodarowanie – 7 osobom,
- wyłącznie w postaci pracy socjalnej – 4 osobom.

W 2021 roku wychowankom, którzy opuścili rodziny zastępcze udzielono pomocy w następującej formie:

- zasiłku z tytułu kontynuowania nauki – 39 osobom,
- zasiłku na usamodzielnienie – 5 osobom,
- zasiłku na zagospodarowanie – 7 osobom,

Potrzeby w zakresie zabezpieczenia odpowiednich warunków mieszkaniowych realizowano poprzez umożliwienie pełnoletnim wychowankom opuszczającym rodziny zastępcze zamieszkanie w trzech funkcjonujących mieszkaniach chronionych w roku 2019, a od 2020 roku w czterech mieszkaniach chronionych.

Tabela nr 5. Wydatki budżetu miasta Płocka poniesione na pomoc wychowankom opuszczającym rodziny zastępcze w latach 2019-2021

Lata	Wydatkowana kwota na świadczenia w zł
2019	266.816,00
2020	234.538,00
2021	246.069,64
Łącznie	747.423,64

Instytucjonalna piecza zastępcza

3.6. Placówki opiekuńczo – wychowawcze

Do zadań własnych powiatu w ramach instytucjonalnej pieczy zastępczej należy prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych.

Zadaniem placówek opiekuńczo-wychowawczych jest:

- zapewnienie dziecku całodobowej opieki i wychowania oraz zaspokajanie jego niezbędnych potrzeb, w szczególności emocjonalnych, rozwojowych, zdrowotnych, bytowych, społecznych i religijnych,
- realizowanie przygotowanego we współpracy z asystentem rodziny planu pomocy dziecku,
- umożliwienie kontaktów dziecka z rodzicami i innymi osobami bliskimi, chyba, że sąd postanowi inaczej,
- podejmowanie działań w celu powrotu dziecka do rodziny,
- zapewnienie dziecku dostępu do kształcenia dostosowanego do jego wieku i możliwości rozwojowych,
- obejmowanie dziecka działaniami terapeutycznymi,
- zapewnienie korzystania z przysługujących świadczeń zdrowotnych.

W latach 2019-2021 na terenie Płocka funkcjonowały następujące placówki opiekuńczo-wychowawcze:

- Placówka Interwencyjna przy ul. Mościckiego 27 – do marca 2019 r. placówka dysponowała 23 miejscami, od kwietnia 2019 roku placówka dysponuje 14 miejscami.
- Placówka Socjalizacyjna przy ul. Mościckiego 6 - do maja 2019 r. placówka dysponowała 30 miejscami, od czerwca 2019 r. w placówce zmniejszono limit miejsc do 28. W lutym 2021 roku liczba miejsc została zmniejszona do 14.
Placówka Socjalizacyjna przy ul. Mościckiego 6 została zlikwidowana z dniem 31.08.2021 r.
- Placówka Socjalizacyjna nr 2 przy ul. Południowej 13 - rozpoczęła działalność w maju 2019 roku, dysponuje 14 miejscami.
- Placówka Socjalizacyjna nr 3 przy ul. Kalinowej 80 rozpoczęła działalność w lutym 2021 roku, dysponuje 14 miejscami.

Placówki opiekuńczo – wychowawcze obsługiwane są w zakresie organizacyjnym, administracyjnym i merytorycznym przez Ośrodek Opiekuńczo - Wychowawczy w Płocku.

Tabela nr 6. Liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo–wychowawczych w latach 2019-2021 (bez względu na okres ich przebywania)

Nazwa placówki	Liczba dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych		
	2019 rok	2020 rok	2021 rok
Placówka Interwencyjna, ul. Mościckiego 27	29	22	31
Placówka Socjalizacyjna, ul. Mościckiego 6	47	34	29
Placówka Socjalizacyjna nr 2, ul. Południowa 13	14	17	16
Placówka Socjalizacyjna nr 3, ul. Kalinowa 80	-	-	24
Razem liczba dzieci w przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	90	73	100

Z danych zawartych w powyższej tabeli wynika, iż w roku 2021 znacznie zwiększyła się liczba dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo – wychowawczych.

Tabela nr 7. Przyczyny umieszczenia dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2019-2021

Przyczyny umieszczenie dzieci w placówce opiekuńczo-wychowawczej	Placówka Interwencyjna			Placówki Socjalizacyjne			Placówki opiekuńczo – wychowawcze typu rodzinnego		
	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021
Uzależnienie rodziców	1	10	1	16	5	13	0	-	-
Przemoc w rodzinie	0	0	0	0	0	0	0	-	-
Niewydolność wychowawcza rodziców	1	1	9	14	1	10	0	-	-
Rozwiązanie rodziny zastępczej	5	1	6	0	2	5	0	-	-
Sieroctwo	0	1	0	0	0	0	0	-	-
Pólsieroctwo	0	0	0	0	0	0	0	-	-
Inne (długotrwała choroba, dzieci cudzoziemskie, umieszczone z małoletnią matką, itp.)	0	0	1	0	1	1	0	-	-
Razem liczba dzieci umieszczonych w placówce opiekuńczo-wychowawczej	7	13	17	30	9	29	0	-	-

Dane zawarte w tabeli odnoszą się wyłącznie do nowo przyjętych dzieci do placówek w danym roku. Główną przyczyną umieszczenia dzieci w instytucjonalnej pieczy zastępczej jest uzależnienie rodziców i opiekunów, zarówno od alkoholu jak i środków psychoaktywnych oraz niewydolność w sferze wychowawczej. Duża część działań podejmowanych w stosunku do rodziców ukierunkowana jest na zrozumienie problemu uzależnienia, który dotyka ich rodziny i podjęcie działań mających na celu wyjście z kryzysu, a także pedagogizacja rodziców i opiekunów w celu podniesienia ich kompetencji rodzicielskich oraz predyspozycji wychowawczych.

Liczbę dzieci, które opuściły placówki opiekuńczo-wychowawcze latach 2019-2021 wraz z przyczynami opuszczenia placówki przedstawia tabela nr 8.

Tabela nr 8. Liczba dzieci, które opuściły placówki opiekuńczo-wychowawcze w latach 2019-2021, według przyczyn opuszczenia placówki

Przyczyny opuszczenia placówki opiekuńczo-wychowawczej	Placówka Interwencyjna			Placówki Socjalizacyjne			Placówki opiekuńczo – wychowawcze typu rodzinnego		
	2019	2020	2021	2019	2020	2021	2019	2020	2021
Powrót do rodziny naturalnej	1	0	0	1	1	0	0	-	-
Adopcja	0	0	0	0	0	0	0	-	-
Usamodzielnienie	3	2	2	4	9	5	1	-	-
Umieszczenie w innej placówce opiekuńczo-wychowawczej	16	2	6	14	1	24	0	-	-
Umieszczenie w rodzinnej formie pieczy zastępczej	0	7	7	0	0	11	0	-	-
Umieszczenie w placówce leczniczej	0	1	1	0	0	0	0	-	-
Inne	0	0	0	0	0	0	0	-	-
Razem liczba dzieci, które opuściły placówkę opiekuńczo-wychowawczą	20	12	16	19	11	40	0	-	-

W latach 2019-2021 największą liczbę opuszczających placówki opiekuńczo – wychowawcze stanowią wychowankowie uzyskujący pełnoletniość oraz usamodzielniani pełnoletni wychowankowie placówek.

Od sierpnia 2019 r. na terenie miasta Płocka nie funkcjonują placówki rodzinne prowadzone w formie jednostek budżetowych.

Rodzinny Dom Dziecka Nr 1 przy ul. Wyspiańskiego 26, działał do 30 czerwca 2019 r. Na dzień 30 czerwca 2019 roku w RDD przebywało łącznie 8 wychowanków, w tym 1 pełnoletni, który się usamodzielniał. Po likwidacji placówki, opiekę nad pozostałymi wychowankami przejął rodzinny dom dziecka (forma rodzinnej pieczy zastępczej) utworzony przez dotychczasowego Dyrektora placówki w miejscowości Szczawin Kościelny, powiat gostyński.

Rodzinny Dom Dziecka Nr 3 przy ul. Kalinowej 80, działał do 31 lipca 2019 r. Na dzień 31 lipca 2019 r. w RDD przebywało łącznie 5 wychowanków. Placówka została zlikwidowana. Od 1 sierpnia 2019 r. w budynku zaczął funkcjonować rodzinny dom dziecka jako rodzinna forma pieczy zastępczej, który w styczniu 2020 r. przeniósł się do budynku przy ul. Wyspiańskiego 26.

3.7. Koszty utrzymania dzieci w placówkach opiekuńczo – wychowawczych

Zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w placówkach opiekuńczo – wychowawczych jest zadaniem własnym powiatu. Placówki opiekuńczo – wychowawcze funkcjonujące w Płocku są finansowane ze środków własnych budżetu miasta Płocka.

Placówki opiekuńczo – wychowawcze ze środków budżetu państwa otrzymują dodatkowo na każde umieszczone dziecko w wieku do ukończenia 18 roku życia dodatek w wysokości świadczenia wychowawczego 500 zł, w ramach rządowego programu Rodzina 500+.

Placówki opiekuńczo – wychowawcze:

- typu rodzinnego powyższe świadczenie otrzymywały do 31 lipca 2019 r.,
- pozostałe typy placówek powyższe świadczenie otrzymywały od lipca 2019 r.,
- natomiast placówki opiekuńczo – wychowawcze świadczenie na rozpoczęcie roku szkolnego w wysokości 300 zł, w ramach rządowego programu Dobry Start otrzymywały od września 2018 r.

Tabela nr 9. Środki finansowe przeznaczone w budżecie Miasta Płocka na funkcjonowanie placówek opiekuńczo-wychowawczych w latach 2019-2021

Nazwa placówki opiekuńczo-wychowawczej	Wydatki na funkcjonowanie w latach w zł		
	2019	2020	2021
Ośrodek Opiekuńczo-Wychowawczy w tym: dodatek 500+ z kosztami obsługi dodatek 300 Dobry Start (ze środków budżetu Państwa)	3.324.107,97 148.409,06 15.000,00	3.659.783,92 305.354,00 15.900,00	3.493.074,29 259.072,70
Rodzinny Dom Dziecka Nr 1 w tym: dodatek 500+ z kosztami obsługi dodatek 300 Dobry Start (ze środków budżetu Państwa)	*180.458,61 *18.180,00	-	-
Rodzinny Dom Dziecka Nr 3 w tym: dodatek 500+ z kosztami obsługi dodatek 300 Dobry Start (ze środków budżetu Państwa)	**285.987,61 **21.647,00	-	-
Razem	3.790.554,19 zł	3.659.783,92 zł	3.493.074,29 zł

*wydatki do 30 czerwca 2019 roku

**wydatki do 31 lipca 2019 roku wraz z wypłatą odpraw emerytalnych Dyrektora i pracownika

3.8. Pomoc dla pełnoletnich wychowanków z placówek opiekuńczo-wychowawczych

W 2019 roku pomocy w usamodzielnieniu udzielono wychowankom placówek opiekuńczo - wychowawczych, specjalnych ośrodków szkolno - wychowawczych, młodzieżowych ośrodków wychowawczych oraz zakładów poprawczych w postaci:

- zasiłku z tytułu kontynuowania nauki – 29 osobom,
- zasiłku na usamodzielnienie – 3 osobom,
- zasiłku na zagospodarowanie - 2 osobom,
- pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych – 5 osobom umożliwiono pobyt w 3 mieszkaniach chronionych,
- wyłącznie w postaci pracy socjalnej – 5 osobom.

W 2020 roku pomocy w usamodzielnieniu udzielono wychowankom placówek opiekuńczo - wychowawczych, specjalnych ośrodków szkolno - wychowawczych, młodzieżowych ośrodków wychowawczych oraz zakładów poprawczych w postaci:

- zasiłku z tytułu kontynuowania nauki – 30 osobom,
- zasiłku na usamodzielnienie – 6 osobom,
- zasiłku na zagospodarowanie - 2 osobom,
- pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych – 8 osobom umożliwiono pobyt w 4 mieszkaniach chronionych,
- wyłącznie w postaci pracy socjalnej – 5 osobom.

W 2021 roku pomocy w usamodzielnieniu udzielono wychowankom placówek opiekuńczo - wychowawczych, specjalnych ośrodków szkolno - wychowawczych, młodzieżowych ośrodków wychowawczych oraz zakładów poprawczych w postaci:

- zasiłku z tytułu kontynuowania nauki – 27 osobom,
- zasiłku na usamodzielnienie – 8 osobom,
- pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych – 7 osobom umożliwiono pobyt w 4 mieszkaniach chronionych.

Obecnie potrzeby w zakresie zabezpieczenia odpowiednich warunków mieszkaniowych realizowano poprzez umożliwienie pełnoletnim wychowankom opuszczającym placówki opiekuńczo – wychowawcze zamieszkanie w czterech funkcjonujących mieszkaniach chronionych.

Tabela nr 10. Wydatki budżetu miasta Płocka poniesione na pomoc wychowankom opuszczającym placówki opiekuńczo -wychowawcze w latach 2019-2021

Lata	Wydatkowana kwota na świadczenia w zł
2019	126.240,00
2020	142.903,00
2021	183.636,40
Łącznie	452.779,40

4. Realizacja zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2019-2021

Organizatorem rodzinnej pieczy zastępczej jest wyznaczona przez starostę (prezydenta w miastach na prawach powiatu) jednostka organizacyjna powiatu lub podmiot, któremu zlecono realizację tego zadania.

Uchwałą Nr 258/XVII/2011 Rady Miasta Płocka z dnia 29 listopada 2011 roku utworzono Ośrodek Rodzinnej Pieczy Zastępczej w Płocku, który Zarządzeniem Nr 1242/2011 Prezydenta Miasta Płocka z dnia 23 grudnia 2011 roku został wyznaczony na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej na terenie Gminy - Miasto Płock.

Ośrodek Rodzinnej Pieczy Zastępczej pracując na rzecz dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych i rodzinnych domach dziecka prowadził terapię psychologiczną, pedagogiczną i logopedyczną dla dzieci. Ten rodzaj zajęć był bardzo dogodny dla opiekunów dlatego, że pomoc była oferowana zaraz po stwierdzeniu występującego problemu. Rodzice zastępczy i prowadzący placówki rodzinne nie musieli oczekiwać w kolejkach na terminy wyznaczane przez specjalistów, otrzymywali pomoc szybką i dostosowaną do rytmu zajęć dziecka.

Praca ukierunkowana była również na rzecz dzieci, które przeżywały niepowodzenia w nauce szkolnej. Składało się na to wiele przyczyn m.in. zaniedbania wyniesione z poprzednich środowisk wychowawczych, a także brak kompetencji aktualnych opiekunów, którzy np. z powodu zaawansowanego wieku lub niskiego poziomu wykształcenia nie są w stanie pomóc dzieciom w nauce.

Praca psychologiczna i pedagogiczna może być skuteczna, gdy przebiega w atmosferze zaufania. Ten warunek jest trudny do uzyskania w sektorze pomocy społecznej. Dzieci, które były porzucone lub zaniedbane przez członków najbliższej rodziny mają zachwiane poczucie bezpieczeństwa, sytuacje nowe budzą ich nieufność, a świat osób dorosłych kojarzy się z przewagą odczuwaną jako zagrożenie. Trzeba je nauczyć nowej mapy znaczeń, np. gdy dotąd słowo „policjant” znaczyło tyle co „osoba, przed którą trzeba uciekać” to teraz ma znaczyć: „osoba, przy której nikt nie może cię skrzywdzić”. Podobnie jest ze zmianą pojęcia „pracownik pomocy społecznej”, który dotąd znaczył „ten co cię zabiera od mamy i taty” a ma znaczyć „ten, kto będzie dbał, żebyś czuł się bezpiecznie w miejscu, w którym mieszkasz”.

Przekształcenie systemu pojęć wymaga nowego zrozumienia świata i zbudowania innej hierarchii wartości. Sukces pomimo, że trudny jest możliwy. Wymaga wytrwałej i konsekwentnej pracy psychologów i pedagogów zatrudnionych w pomocy społecznej. Istotną rolę odgrywają tu koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, zajmujący się nowo utworzonymi rodzinami zastępczymi. Ich praca jest związana z odwiedzaniem dzieci oraz opiekunów w miejscu ich zamieszkania. W ten sposób nie tylko mogą lepiej poznać potrzeby podopiecznych, ale także przełamują stereotyp urzędnika kojarzonego z biurem i nieprzychylnym światem formalności. Koordynatorzy mogą realizować swoje zadania tylko na wniosek rodziny, na rzecz której pracują.

Dzieci umieszczane w pieczy zastępczej mają w swojej biografii traumatyczne przeżycia. Doświadczyły porzucenia lub zaniedbania, ich potrzeby z różnych przyczyn nie były zaspokajane. Zmiana środowiska wyzwała dodatkowy niepokój, jeżeli nawet łączy się z oczekiwaniem poprawy warunków życia.

Działania pracowników pomocy społecznej były zorganizowane tak, aby zminimalizować trudności związane z adaptacją w nowym środowisku wychowawczym. Trzeba dokładnie zdiagnozować predyspozycje i możliwości kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej. Ustawa określa warunki formalne, które muszą spełnić osoby ubiegające się o utworzenie rodziny zastępczej lub placówki typu rodzinnego. Ośrodek Rodzinnej Pieczy Zastępczej dzięki doświadczeniu i wiedzy psychologów wydawał opinię o posiadaniu predyspozycji i motywacji do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka. Dla Ośrodka priorytetem były wymogi formalne jako punkt wyjścia do pracy diagnostycznej psychologów i pedagogów. Na zlecenie sądu dokonywano analizy sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej. Pracownicy Ośrodka koncentrowali się na dokonaniu oceny motywów, jakimi kierowali się kandydaci do sprawowania opieki zastępczej, ustalali również ich możliwości wychowawcze i znajomość potrzeb dziecka. Sprawy materialne i bytowe były traktowane jako warunek konieczny, lecz niewystarczający do zapewnienia podopiecznym dobrych szans rozwoju.

Ośrodek Rodzinnej Pieczy Zastępczej traktował jako priorytet udoskonalenie metod diagnostycznych, dotyczących oceny kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej.

Przygotowany przez pracowników Ośrodka Rodzinnej Pieczy Zastępczej w Płocku i zatwierdzony przez Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej autorski program szkolenia kandydatów do pieczy zastępczej pn. „Sowa” umożliwi świadczenie odpłatnych usług także na rzecz innych powiatów.

Praca na rzecz dzieci wychowywanych poza rodziną wymaga współdziałania instytucji podległych różnym resortom. Codziennie są kontakty z przedszkolami i szkołami (edukacja), przychodniami i szpitalami (ochrona zdrowia) oraz kuratorami i sędziami (resort sprawiedliwości). Współpraca odbywa się w pełnym zrozumieniu autonomii i niezależności w realizacji wyznaczonych ustawowo zadań. Nadal istnieje potrzeba ścisłej obustronnej współpracy sądów i instytucji pomocy społecznej. W tym celu powołana została Rada ds. Rodzicielstwa Zastępczego. W jej skład wchodzi przedstawiciele Ośrodka Rodzinnej Pieczy Zastępczej, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, placówek opiekuńczo – wychowawczych, Wydziału Zdrowia i Spraw Społecznych Urzędu Miasta Płocka, rodziny zastępcze zawodowe oraz reprezentanci środowiska kuratorów i sędziów wydziałów rodzinnych.

Z doświadczeń pracowników Ośrodka Rodzinnej Pieczy Zastępczej wynika, że nadal brakuje rodzin wspierających dla rodzin biologicznych przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych.

5. Analiza SWOT

Poniżej dokonano identyfikacji czynników, które mogą wpływać na funkcjonowanie systemu pieczy zastępczej na terenie Płocka i posegregowano je na cztery kategorie:

1. mocne strony - czynniki wewnętrzne pozytywne, czyli to co stanowi atut, przewagę i zaletę obecnie funkcjonującego systemu pieczy zastępczej,
2. słabe strony - czynniki wewnętrzne negatywne, czyli to co stanowi słabość, barierę, wadę obecnie funkcjonującego systemu pieczy zastępczej,
3. szanse - czynniki zewnętrzne (cechy otoczenia) pozytywne, czyli to co stwarza dla systemu pieczy zastępczej szansę korzystnej zmiany w przyszłości,
4. zagrożenia - czynniki zewnętrzne (cechy otoczenia) negatywne, czyli to co stwarza dla systemu pieczy zastępczej niebezpieczeństwo zmiany niekorzystnej w przyszłości.

Analiza ta ma służyć do wskazania najlepszego rozwiązania i kierunku działań do osiągnięcia zakładanych celów systemu pieczy zastępczej przy minimalizacji zagrożeń, ograniczaniu słabych stron oraz wykorzystaniu szans i mocnych stron.

Określenie mocnych i słabych stron oraz zdefiniowanie szans i zagrożeń w obszarze pieczy zastępczej w Płocku przedstawia poniższa tabela:

Mocne strony	Słabe strony
<ol style="list-style-type: none">1. doświadczenie, wiedza i kwalifikacje kadry jednostek wspierania rodziny i pieczy zastępczej2. dobra współpraca pomiędzy jednostkami organizacyjnymi pieczy zastępczej	<ol style="list-style-type: none">1. niewystarczająca liczba zawodowych rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka jako alternatywy dla placówek opiekuńczo-wychowawczych2. niewystarczająca liczba koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej i asystentów rodziny

<ol style="list-style-type: none"> 3. dobra współpraca z placówkami oświatowymi i służby zdrowia 4. doświadczenie i profesjonalizm w prowadzeniu szkoleń dla kandydatów na rodziny zastępcze oraz dobre zaplecze lokalowe Ośrodka Rodzinnej Pieczy Zastępczej 5. autorski program szkolenia kandydatów na rodziny zastępcze i dyrektorów placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego zatwierdzony przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej 6. szkolenia i zorganizowane grupy wsparcia dla rodzin zastępczych 7. dobrze funkcjonujący system rodzinnej pieczy zastępczej i funkcjonowanie rodzin pomocowych 8. oferta wsparcia dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej, w tym pomoc w formie mieszkań chronionych 9. Program Płocka Karta Familijna 3+ adresowana również do rodzinnych form pieczy zastępczej i rodzinnych domów dziecka 	<ol style="list-style-type: none"> 3. brak chętnych do stanowienia pieczy zastępczej dla dzieci o szczególnych potrzebach, np. ADHD, zaburzenia emocjonalne i psychiczne, niepełnosprawne, małoletnie matki z dziećmi 4. przedłużający się pobyt dzieci w Placówce Interwencyjnej
Szanse	Zagrożenia
<ol style="list-style-type: none"> 1. dobra współpraca pomiędzy pracownikami socjalnymi, wychowawcami placówek opiekuńczo-wychowawczych, asystentami rodziny i koordynatorami rodzinnej pieczy zastępczej 2. oferta wsparcia naturalnych rodzin w celu powrotu dziecka do rodziny biologicznej 3. zwiększenie świadomości społeczności lokalnej dotyczącej wartości rodziny i promocja wartości rodzinnych 4. poprawa sytuacji materialnej rodzin – wprowadzenie Programu Rodzina 500+, Dobry Start, Rodzinnego Kapitału Opiekuńczego i Bonu Turystycznego 5. możliwość pozyskania środków finansowych ze źródeł zewnętrznych (programy MRiPS, fundusze europejskie, sponsorzy) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. niewystarczająca liczba kandydatów do tworzenia zawodowych rodzin zastępczych, rodzinnych domów dziecka, rodzin pomocowych i rodzin wspierających 2. przewlekłość postępowań przed sądem rodzinnym 3. wypalenie zawodowe wśród pracowników jednostek organizacyjnych pieczy zastępczej i prowadzących rodzinne formy pieczy zastępczej 4. niskie uposażenie kadry jednostek organizacyjnych pieczy zastępczej 5. funkcjonujące stereotypy dotyczące pieczy zastępczej 6. wielopokoleniowe uzależnienie rodzin od pomocy społecznej i postępująca degradacja wartości rodziny 7. niewystarczająca liczba mieszkań komunalnych będących w zasobach Miasta Płocka dla wychowanków opuszczających pieczę zastępczą

6. Zadania organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w ramach Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na terenie miasta Płocka na lata 2022-2024

W ramach ww. Programu do zadań Ośrodka Rodzinnej Pieczy Zastępczej w Płocku będzie należało w szczególności:

1. prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
2. kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinię o spełnianiu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej;
3. organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
4. zapewnienie badań psychologicznych kandydatom do pełnienia funkcji zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz rodzinom zastępczym i osobom prowadzącym rodzinne domy dziecka;
5. organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, wydawanie świadectw ukończenia tych szkoleń oraz opinii dotyczącej predyspozycji do pełnienia funkcji dyrektora i wychowawcy w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego;
6. zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby;
7. zapewnianie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych;
8. organizowanie dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy wolontariuszy;
9. współpraca ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z ośrodkiem pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz z organizacjami społecznymi;
10. prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej;
11. zapewnianie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego;
12. dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej;
13. prowadzenie działalności diagnostyczno - konsultacyjnej, której celem jest pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także szkolenie i wspieranie psychologiczno-pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci objętych tą pieczę;
14. przeprowadzanie badań pedagogicznych i psychologicznych oraz analizy sytuacji osobistej, rodzinnej i majątkowej dotyczących kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
15. zapewnianie rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego;
16. zapewnianie koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji;
17. zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających;
18. organizowanie opieki nad dzieckiem w przypadku, gdy rodzina zastępcza albo prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego wypoczynku;
19. przedstawianie Prezydentowi Miasta Płocka i Radzie Miasta Płocka corocznego sprawozdania z efektów pracy.

7. Cele i zadania Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na terenie miasta Płocka na lata 2022 – 2024

Celem głównym Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na terenie miasta Płocka na lata 2022–2024 jest dalsze doskonalenie i rozwój funkcjonującego systemu pieczy zastępczej.

Cel główny Powiatowego Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej na terenie miasta Płocka na lata 2022 – 2024 będzie realizowany poprzez cele szczegółowe, w ramach których określono działania:

7.1. Doskonalenie funkcjonującego systemu rodzinnej pieczy zastępczej

1. Zwiększenie liczby osób objętych wsparciem i pomocą psychologiczną, pedagogiczną i logopedyczną.

W Ośrodku Rodzinnej Pieczy Zastępczej cyklicznie będą odbywać się spotkania grup wsparcia dla rodzin zastępczych, w trakcie których zostaną wymienione doświadczenia dotyczące rozwiązywania trudnych sytuacji życiowych oraz spotkania dla dzieci i młodzieży przebywających w rodzinach zastępczych.

Ośrodek zapewni również rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkolenia mające na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby.

Dzięki doświadczeniu, wiedzy i kwalifikacji pracowników Ośrodka możliwe będzie również przeprowadzenie w krótkim czasie diagnozy psychologiczno - pedagogicznej dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej.

Utrzymanie obecnej liczby koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej w następnych latach spowoduje, że każda nowo utworzona rodzina zastępcza będzie miała możliwość skorzystania z pomocy i wsparcia koordynatora i wykwalifikowanej kadry Ośrodka.

2. Udoskonalenie oceny środowiska, w którym ma być umieszczone dziecko.

W dalszym ciągu nadrzędnym celem będzie zmniejszenie prawdopodobieństwa rozwiązania rodziny zastępczej, co w każdym przypadku oznacza porażkę dorosłych i klęskę dzieci.

Należy mieć świadomość, że procedury dotyczące procesów społecznych nie są algorytmami, nie zwalnia to jednak z odpowiedzialności za stałe dążenie do zwiększania trafności dokonywanych ocen. Ośrodek Rodzinnej Pieczy Zastępczej ma opracowany udoskonalony schemat oceny i opisu zastępczego środowiska rodzinnego. Uwzględnione w nim są elementy diagnozy narracyjnej oraz techniki określające funkcjonowanie całej struktury rodziny. Dzięki takim metodom będzie można przeanalizować problemy charakterystyczne dla danego środowiska pochodzenia dziecka oraz zaplanować działania zapobiegające sytuacjom kryzysowym.

Ośrodek Rodzinnej Pieczy Zastępczej będzie także podejmował starania w celu pozyskania środków finansowych ze źródeł zewnętrznych poprzez ofertę szkoleń kandydatów do pieczy zastępczej skierowanych do innych powiatów.

Sukces w pracy na rzecz dzieci nie ma racji bytu bez ścisłej współpracy instytucji pomocy społecznej. Codzienną koniecznością jest przekazywanie informacji, które mogą uchronić dzieci przed zagrożeniami, a także zwiększyć szanse dobrego funkcjonowania w dorosłości. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Płocku udzieli na temat kandydatów na rodziców zastępczych wszelkich informacji, przydatnych do dokonania prawidłowej diagnozy ich kwalifikacji i predyspozycji w tut. Ośrodku.

3. Poszerzanie współpracy z Sądem i innymi jednostkami organizacyjnymi w celu udoskonalania cyklu podejmowania decyzji dotyczących dzieci, które pozostają w centrum naszych działań.

4. Współpraca z osobami pracującymi z rodziną biologiczną.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Płocku będzie współpracował z koordynatorami Ośrodka Rodzinnej Pieczy Zastępczej w Płocku podejmując działania zmierzające przede wszystkim do powrotu dziecka do rodziny naturalnej. W przypadku braku możliwości powrotu dziecka pod opiekę rodziców naturalnych Ośrodek udzieli pomocy w nawiązaniu lub podtrzymaniu prawidłowych relacji pomiędzy rodziną zastępczą a naturalną.

5. Rozwój działań związanych z odpowiedzialnym funkcjonowaniem w roli dorosłego.

Praca Ośrodka Rodzinnej Pieczy Zastępczej dotyczy również pełnoletnich wychowanków. Opieka polega na doradztwie zawodowym, wsparciu w sytuacjach trudnych oraz pomocy przy tworzeniu i modyfikacji indywidualnych planów usamodzielnienia. W tym zakresie Ośrodek współpracuje z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Płocku, który obejmuje procesem usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków opuszczających pieczę zastępczą rodzinną i instytucjonalną poprzez przyznanie pomocy na: kontynuowanie nauki, usamodzielnienie się, zagospodarowanie, w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych.

Instytucje pomocy społecznej będą motywowały wychowanków między innymi do kształcenia i rozwoju osobistego, składania wniosków o przydział mieszkania z zasobów gminy lub fundacji a następnie jego utrzymania.

6 .Współpraca ze Stowarzyszeniem Rodzin Zastępczych i Adopcyjnych oraz innymi organizacjami pozarządowymi działającymi w tym obszarze.

Podstawowym celem tej organizacji jest wspieranie osób sprawujących pieczę zastępczą. Rozpoczęła się współpraca dotycząca poszukiwania kandydatów do tworzenia rodzin zastępczych i propagowania rodzicielstwa zastępczego. Poszukiwane są dalsze formy współdziałania na rzecz dzieci osieroconych społecznie z organizacjami pozarządowymi działającymi na terenie Płocka, których obszarem działania jest pomoc rodzinie i dziecku.

7. Organizacja systemów wsparcia dla pracowników pieczy zastępczej.

Pracownicy pieczy zastępczej funkcjonują w warunkach dużego obciążenia psychicznego. Codziennością jest konfrontacja z drastycznymi sytuacjami przemocy wobec dzieci. Praca wymaga obecności wobec osób uzależnionych od alkoholu, niezrównoważonych psychicznie a także pozostających w konflikcie z prawem. Z tego powodu podejmowane działania wiążą się z ryzykiem agresji ze strony klientów, a nawet z zagrożeniem fizycznym. Stała kontrola emocjonalna a także presja społeczna i medialna to czynniki obciążające psychikę pracowników. Silnym stresem jest odpowiedzialność za osoby krzywdzone i bezradne, szczególnie za dzieci, które doznały krzywdy od własnych rodziców. Zobowiązania wynikające z tajemnicy zawodowej nie pozwalają na odreagowanie napięcia nawet w warunkach rodzinnych. Dlatego niezbędne jest „zapewnienie pomocy osobom niosącym pomoc” poprzez m.in. superwizje, warsztaty.

8. Wsparcie pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej, instytucjonalnej i rodzinnej.

Wsparciem objęci będą pełnoletni wychowankowie pieczy zastępczej, dla których będą przeznaczone miejsca w mieszkaniach chronionych. Ponadto podopieczni zostaną objęci wsparciem pedagogicznym i psychicznym.

9. Współpraca z Wydziałem Edukacji Urzędu Miasta Płocka.

Zwiększenie świadomości nauczycieli dotyczącej problematyki pieczy zastępczej.

Realizatorzy: Ośrodek Rodzinnej Pieczy Zastępczej w Płocku, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Płocku, Ośrodek Opiekuncho – Wychowawczy w Płocku, odpowiednie Wydziały Urzędu Miasta Płocka.

7.2. Rozwój systemu rodzinnej pieczy zastępczej.

Rozwój systemu rodzinnej pieczy zastępczej będzie realizowany poprzez:

1. Pozyskiwanie kandydatów do sprawowania pieczy zastępczej.
2. Tworzenie rodzin zastępczych dla dzieci przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej.
3. Zwiększenie liczby zawodowych rodzin zastępczych dla dzieci o szczególnych potrzebach.
4. Utworzenie rodzinnych domów dziecka.

Ośrodek Rodzinnej Pieczy Zastępczej będzie pozyskiwał kandydatów do pełnienia funkcji rodzicielstwa zastępczego prowadząc na szeroką skalę kampanie, min. w mediach, prasie, placówkach oświatowych, służbie zdrowia. Następnie dokonana zostanie weryfikacja kandydatów pod względem spełniania przesłanek stawianych przez ustawę o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Spełniający przesłanki kandydaci przejdą szkolenie uzyskując kwalifikacje do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub rodzinnego domu dziecka. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej przygotowuje projekty umów dla zawodowych rodzin zastępczych oraz dla osób prowadzących rodzinny dom dziecka.

W celu rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej i tworzenia nowych rodzin zawodowych oraz rodzinnych domów dziecka, Gmina-Miasto Płock oferuje kandydatom zgłaszającym gotowość prowadzenia rodzinnych form opieki nad dziećmi odpowiednie lokale mieszkalne z zasobów komunalnych.

Realizując postanowienia sądu Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej będzie umieszczał dzieci w nowo utworzonych rodzinach zastępczych lub rodzinnym domu dziecka i wypłacał wynagrodzenia oraz przyznawał należne świadczenia pieniężne.

W imieniu Prezydenta Miasta Płocka Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej sprawować będzie bieżącą kontrolę nad funkcjonowaniem rodzin zastępczych zawodowych oraz rodzinnych domów dziecka poprzez, min. niezapowiedziane wizyty, kontrole wydatkowania środków przyznanych na pokrycie kosztów utrzymania umieszczonych dzieci.

Realizatorzy: Ośrodek Rodzinnej Pieczy Zastępczej w Płocku, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Płocku, odpowiednie Wydziały Urzędu Miasta Płocka.

7.3. Doskonalenie funkcjonującego systemu instytucjonalnej pieczy zastępczej.

Działania przewidziane do realizacji w perspektywie czasowej 2022-2024 mają na celu kompleksowość udzielanej pomocy i doskonalenie usług w zakresie instytucjonalnej pieczy zastępczej, tak aby jeszcze bardziej wzmocnić jej rolę w procesie rozwiązywania problemów społecznych, a w szczególności zadań z zakresu opieki nad dzieckiem.

1.Podniesienie jakości opieki i wychowania świadczonej przez placówki opiekuńczo - wychowawcze:

- prowadzenie różnorodnych form pracy z dzieckiem i rodziną oraz realizacja programów: korekcyjnych, kompensacyjnych, reedukacyjnych, wyrównawczych, profilaktycznych, socjoterapeutycznych;
- udzielanie specjalistycznego wsparcia osobom umieszczonym w placówkach, poprzez wykorzystanie dostępnych metod i narzędzi terapeutycznych;
- indywidualizacja i dostosowywanie metod pracy do aktualnych potrzeb wychowanków w oparciu o diagnozę występujących trudności, braków rozwojowych, emocjonalno – społecznych i zdrowotnych;

- wypracowanie skutecznego modelu współpracy placówek opiekuńczo-wychowawczych z asystentami rodziny i koordynatorami rodzinnej pieczy zastępczej w celu podejmowania wszelkich możliwych działań na rzecz powrotu dziecka do rodziny lub umieszczenia dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej;
- podejmowanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz dziecka i rodziny, prowadzenie przez edukatorów zewnętrznych programów profilaktycznych i terapeutycznych;
- podejmowanie w środowisku lokalnym działań mających na celu kształtowanie pozytywnego wizerunku wychowanka placówki opiekuńczo-wychowawczej (np. angażowanie wychowanków w działania na rzecz szkoły, miasta itp.);
- podnoszenie wiedzy i kompetencji pracowników placówek poprzez organizowanie szkoleń w zakresie wprowadzenia nowoczesnych, specjalistycznych i dostosowanych do zachodzących zmian form pracy z dzieckiem i rodziną, zgodnie z potrzebami danej placówki;
- rozwój wolontariatu na rzecz dzieci przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

2. Dostosowanie form opieki instytucjonalnej do potrzeb środowiska poprzez deinstytucjonalizację placówek opiekuńczo-wychowawczych.

Obowiązująca od 1 stycznia 2012 roku ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wyznaczyła kierunek działań podejmowanych przez miasto mających na celu zorganizowanie prawidłowo funkcjonującego i efektywnego systemu pieczy zastępczej. Zapisy ustawowe zobowiązały samorządy powiatowe do przekształcenia w terminie do 31.12.2020 roku istniejących dużych placówek w placówki 14 osobowe. Wszystkie funkcjonujące na terenie miasta Płocka placówki opiekuńczo – wychowawcze spełniają określony ustawowo standard dotyczący liczby miejsc, są placówkami 14-osobowymi. Obecnie funkcjonują trzy placówki:

- Placówka Interwencyjna przy ulicy Mościckiego 27- 14 miejsc,
- Placówka Socjalizacyjna nr 2 przy ulicy Południowej 13- 14 miejsc,
- Placówka Socjalizacyjna nr 3 przy ulicy Kalinowej 80 – 14 miejsc.

Należy zaznaczyć, iż sukcesywnie zmniejszono liczbę miejsc w placówkach opiekuńczo – wychowawczych. W 2018 roku placówki opiekuńczo – wychowawcze typu interwencyjnego i socjalizacyjnego dysponowały 53 miejscami. W chwili obecnej limit miejsc w placówkach wynosi 42.

W roku 2022 rozpoczęto modernizację i przebudowę budynku przy ulicy Mościckiego 6 z przeznaczeniem na uruchomienie 14 osobowej placówki opiekuńczo – wychowawczej oraz potrzeb Ośrodka Opiekuńczo – Wychowawczego w Płocku. Po zakończonej modernizacji planowane jest przeniesienie 14 dzieci z Placówki Interwencyjnej, która obecnie funkcjonuje w budynku przy ul. Mościckiego 27.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami w placówce opiekuńczo – wychowawczej typu socjalizacyjnego i interwencyjnego są umieszczane dzieci powyżej 10 roku życia, wymagające szczególnej opieki lub mające trudności w przystosowaniu się do życia w rodzinie. Umieszczenie dziecka poniżej 10 roku życia w placówce opiekuńczo – wychowawczej jest możliwe w przypadku, gdy w danej placówce umieszczona jest matka lub ojciec tego dziecka oraz w innych wyjątkowych przypadkach, szczególnie gdy przemawia za tym stan zdrowia dziecka lub dotyczy to rodzeństwa. Przekrój wiekowy dzieci przebywających w placówkach na terenie miasta Płocka kształtuje od 8 do 19 roku życia, a także 1 dziecko poniżej 2 roku życia przebywające z małoletnią matką.

3. Wspieranie wychowanków przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej w ich procesie usamodzielnienia:

- pomoc w przełamywaniu lęków i obaw przed zmieniającą się sytuacją życiową;
- praca nad zmianą postaw, poszukiwanie perspektyw nowego życia, innego od modelu życia ich rodziców;
- wczesne przygotowywanie do usamodzielnienia poprzez realizację programów usamodzielnienia poczynając od momentu umieszczenia dziecka w placówce;
- wszechstronny rozwój i pomoc w procesie usamodzielnienia młodzieży poprzez pogłębienie ich wiedzy w obszarach rozwoju osobistego, planowania przyszłości i drogi zawodowej, uświadamianie ważności kontynuowania edukacji w celu zdobycia zawodu;

- organizowanie działań wyrównujących braki rozwojowe, podnoszących kompetencje społeczne;
- wsparcie wychowanków w doskonaleniu umiejętności prospołecznych oraz aktywnym poruszaniu się na rynku pracy;
- pomoc w tworzeniu indywidualnego programu usamodzielnienia, przygotowanie i składanie dokumentów w odpowiednich instytucjach;
- zapewnianie pomocy i wsparcia pełnoletnim wychowankom po opuszczeniu placówki, udzielanie specjalistycznego poradnictwa, współpraca z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej.

Realizatorzy: Ośrodek Opiekuńczo-Wychowawczy w Płocku przy współpracy z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Płocku i Ośrodkiem Rodzinnej Pieczy Zastępczej w Płocku oraz Urzędem Miasta Płocka.

7.4. Promocja systemu pieczy zastępczej.

Rozwój rodzinnych form pieczy zastępczej i pozyskiwanie kandydatów do ich prowadzenia jest zadaniem trudnym i długotrwałym, wymagającym licznych zabiegów dotarcia do osób, którzy chcieliby stworzyć rodzinę dla dzieci pozbawionych opieki rodziców naturalnych. Wymaga również zaprezentowania społeczności lokalnej pozytywnego wizerunku opieki zastępczej i działań ukierunkowanych na zmianę postaw wobec dzieci wychowujących się w różnych formach pieczy zastępczej.

1. Edukacja mieszkańców Płocka na temat możliwości indywidualnej pomocy dzieciom wychowywanym poza rodziną.

Stereotyp „wychowanka placówki” lub „rodziny zastępczej” budzi w odbiorze społecznym negatywne skojarzenia. Ten fakt dodatkowo obniża samoocenę dzieci przebywających w pieczy zastępczej i powoduje problemy z budowaniem poczucia tożsamości. Należy podejmować starania, aby mieszkańcy Płocka mieli większą świadomość zakresu sieroctwa społecznego, a także by odczuli indywidualną współodpowiedzialność za dzieci, które bez własnej winy znalazły się w trudnej sytuacji życiowej. Dość powszechna jest chęć pomocy w czasie tak szczególnym, jak okres Bożego Narodzenia lub Dzień Dziecka. Wciąż jednak niewystarczająca jest gotowość codziennej otwartości na problemy dzieci pozbawionych prawidłowego wzoru rodziny. Właściwą drogą do poprawy tej sytuacji będzie publikowanie w lokalnej prasie artykułów oraz emitowanie w rozgłośniach radiowych audycji dotyczących potrzeb wychowanków pieczy zastępczej i możliwości nawiązania z nimi kontaktu.

2. Promocja rodzinnego systemu pieczy zastępczej w różnych środowiskach

W ramach działań promujących rodzinną pieczę zastępczą przewiduje się:

- 1) organizację spotkań informacyjnych z pracownikami żłobków, przedszkoli i szkół na temat dzieci przebywających w pieczy zastępczej;
- 2) udział pracowników Ośrodka Rodzinnej Pieczy Zastępczej i Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w radach pedagogicznych organizowanych w różnych typach szkół;
- 3) zorganizowanie szkolenia dla psychologów i pedagogów szkolnych – postępowanie wychowawcze i edukacyjne skierowane na dzieci umieszczone w pieczy zastępczej;
- 4) zorganizowanie kampanii informacyjnej i promującej zastępcze rodzicielstwo:
 - audycje w mediach, artykuły prasowe, informacje w mediach społecznościowych;
 - zorganizowanie kampanii informacyjnej i promującej zastępcze rodzicielstwo;
 - pikniki integracyjne.

Realizatorzy: Ośrodek Rodzinnej Pieczy Zastępczej w Płocku, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Płocku przy współpracy z Wydziałem Kultury i Wspierania Inicjatyw Społecznych i Wydziałem Edukacji Urzędu Miasta Płocka.

8. Limity rodzinnych form pieczy zastępczych w latach 2022 – 2024

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nie określa limitu rodzinnych form pieczy zastępczej. Biorąc pod uwagę przede wszystkim dobro dzieci pozbawionych opieki rodziców biologicznych, należy limit ten dostosować do potrzeb (możliwości) zapewnienia profesjonalnej opieki, jak również do możliwości finansowych Gminy- Miasto Płock.

Tabela nr 11. Limity rodzinnych form pieczy zastępczej na lata 2022- 2024

Typ rodziny	Lata		
	2022	2023	2024
Rodzina zastępcza zawodowa	6	7	8
Rodzina zastępcza zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego	4	5	6
Rodzina zastępcza niezawodowa przekształcona w rodzinę zastępczą zawodową	2	3	4
Rodzina zastępcza zawodowa specjalistyczna	2	3	4
Rodzinny dom dziecka	7	8	9

Podane w tabeli limity rodzinnych form pieczy zastępczej mogą ulec zmianie w zależności od aktualnych potrzeb, zmieniającej się sytuacji oraz posiadanych środków finansowych.

Planowane wydatkowanie środków finansowych na rodzinną pieczę zastępczą w latach 2022-2024 przedstawia tabela nr 14.

Tabela nr 12. Planowana liczba rodzinnych form pieczy zastępczej wraz z planowanymi wydatkami budżetu miasta Płocka na lata 2022-2024.

Typ rodziny	Planowane wydatki (wynagrodzenia i świadczenia)					
	2022		2023		2024	
	Liczba rodzin	Wydatki w zł	Liczba rodzin	Wydatki w zł	Liczba rodzin	Wydatki w zł
Rodzina zastępcza spokrewniona	90	1.205.280	94	1.258.840	97	1.299.020
Rodzina zastępcza niezawodowa	40	693.410	44	762.750	47	814.760
Rodzina zastępcza zawodowa	6	963.890	7	1.124.530	8	1.285.180
Rodzina zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego	4	595.040	5	743.800	6	892.560
Rodzina zastępcza specjalistyczna	2	310.520	3	465.780	4	621.040
Rodzinny dom dziecka	7	1.798.210	8	2.055.090	9	2.311.980
Razem	149	5.566.350	161	6.410.790	171	7.224.540

9. Źródła finansowania programu

Źródłem finansowania zadań Powiatowego programu rozwoju pieczy zastępczej na terenie miasta Płocka na lata 2022 – 2024 będą środki finansowe pochodzące z:

- 1) budżetu miasta Płocka – zadania własne powiatu;
- 2) budżetu państwa pozyskane w ramach resortowych programów rządowych lub formie innych dotacji celowych na dofinansowanie zadań własnych powiatu z zakresu pieczy zastępczej;
- 3) budżetów innych powiatów, zobowiązanych do zwrotu wydatków za dzieci umieszczone w pieczy zastępczej na terenie Płocka, na podstawie porozumień;
- 4) z odpłatności rodziców biologicznych dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej;
- 5) innych źródeł, min. funduszy europejskich, sponsorów, itp.

10. Realizatorzy Programu

- 1) Ośrodek Rodzinnej Pieczy Zastępczej w Płocku,
- 2) Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Płocku,
- 3) odpowiednie Wydziały Urzędu Miasta Płocka,
- 4) Ośrodek Opiekuńczo – Wychowawczy w Płocku,
- 5) Rodziny zawodowe i rodzinne domy dziecka.